

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครู เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน ประถมศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครู เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน ประถมศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา

ในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ คือ การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่างประชากร การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะเสนอตามลำดับต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย บุคลากร 2 กลุ่มที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่จริงในปีการศึกษา 2525 คือ กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 7,005 คน และข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 5,429 คน¹ และหากกลุ่มตัวอย่างประชากรดังนี้

¹สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก, การอบรมกรรมการศึกษา
โรงเรียนประถมศึกษาและสรุปผลการอบรม ปีการศึกษา 2525, หน้า 50. (เอกสารอักษรสำนวน)

1. หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากรโดยใช้เกณฑ์ของ เครจซี่ และ มอร์แกน¹ (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นกรรมการศึกษา 365 คน และครู 365 คน

2. ตามสภาพที่เป็นจริง แต่ละโรงเรียนจะมีกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนอย่างน้อย 5 คน ในที่นี้จึงกำหนดจำนวนกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร โรงเรียนละ 5 คน คิดเป็นโรงเรียนที่จะให้กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนตอบแบบสอบถาม 73 โรงเรียน

3. สุ่มโรงเรียนจากทุกอำเภอตามสัดส่วนของจำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างกับโรงเรียนทั้งหมดในแต่ละอำเภอ

4. สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ให้ได้กรรมการศึกษาประจำโรงเรียน โรงเรียนละ 5 คน สำหรับโรงเรียนที่มีกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน 5 คน ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด

5. สุ่มครูจากโรงเรียนที่สุ่มได้ตามข้อ 2. โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โรงเรียนละ 5 คน สำหรับโรงเรียนที่มีครู 5 คน ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด

รายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างประชากร แสดงไว้ในตารางที่ 1

¹Robert V. Krejcie and Daryle W. Morgan, "Determining Sample Size For Research Activities," : 608.

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร จำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	จำนวนโรงเรียน		กลุ่มตัวอย่าง		รวม
	ทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง	กรรมการศึกษา	ครู	
เมืองพิษณุโลก	73	12	60	60	120
บางระกำ	79	12	60	60	120
วังทอง	69	11	55	55	110
พรหมพิราม	59	9	45	45	90
นครไทย	54	9	45	45	90
บางกระทุ่ม	43	7	35	35	70
ชาติตระการ	26	4	20	20	40
วัดโบสถ์	25	4	20	20	40
กิ่งอำเภอเนินมะปราง	32	5	25	25	50
รวม	460	73	365	365	730

6. สุ่มโรงเรียนที่สุ่มได้ตามข้อ 2 มา 18 โรงเรียน เพื่อทำการสัมภาษณ์
 ประธานกรรมการศึกษา และเลขานุการกรรมการศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมี
 โครงสร้าง (structured interview)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 ชุด

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย การแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2525 ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) คำถามมี 3 ระดับให้เลือก เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงได้แก่ ปฏิบัติมาก ปฏิบัติน้อย และไม่ปฏิบัติ ส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังได้แก่ ควรปฏิบัติมาก ควรปฏิบัติน้อย และไม่ควรปฏิบัติ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (open-ended)

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นการสนับสนุนให้การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาที่กำหนดไว้ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2525 และแนวคิดเกี่ยวกับแนวปฏิบัติของโรงเรียนที่มีคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน
2. ศึกษาเอกสาร บทความ วารสารต่าง ๆ งานวิจัย แนวปฏิบัติของทางราชการที่เกี่ยวข้อง และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย
3. ร่างข้อกระทง (items) โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาในข้อ. 1 และ 2 เป็นแนวทาง
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน¹ พิจารณาความเหมาะสมในด้านความครอบคลุมเนื้อหา ความถูกต้องของสำนวนภาษาที่ใช้
5. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วมาปรับปรุง แก้ไขข้อกระทงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในความควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try-out) กับประชากรที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มละ 10 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องในเรื่องการใช้สำนวนภาษาและความครอบคลุมในเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องก่อนนำไปใช้จริง
7. นำผลจากการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขในความควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

¹รายนามผู้เชี่ยวชาญ โปรดดูในภาคผนวก.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอให้ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย เสนอต่อผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด พิษณุโลก การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปมอบให้แก่ผู้อำนวยการ การประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เพื่อมอบแก่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ทุกอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอมอบแบบสอบถามแก่โรงเรียนที่ ถูกสุ่ม แล้วโรงเรียนส่งแบบสอบถามให้ครูและกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนที่ผู้วิจัยสุ่มไว้ แล้ว ฝ่ายละ 5 คน โดยขอให้โรงเรียนรวบรวมแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบเสร็จ ส่งคืนสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ แล้วผู้วิจัยได้ไปขอรับแบบสอบถาม คืนจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ สำหรับแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่าง ประชากรส่งล่าช้าผู้วิจัยให้เวลาอีก 1 เดือน จึงไปขอรับคืนด้วยตนเอง แบบสอบถามที่ ยังไม่สามารถส่งคืนได้ในการเก็บรวบรวมครั้งที่ 2 นี้ ผู้วิจัยได้ขอให้ผู้ตอบส่งคืนผู้วิจัย ทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยได้แนบซองปิดดวงตราไปรษณียากรและเจ้าหน้าที่ผู้วิจัยไว้ให้

จากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 730 ชุด เป็นแบบสอบถามสำหรับกรรมการ ศึกษาประจำโรงเรียน 365 ชุด สำหรับครู 365 ชุด ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับ คืน 603 ชุด คิดเป็นร้อยละ 82.60 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด จำนวนนี้เป็น แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน 284 ชุด คิดเป็นร้อยละ 77.81 ของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน ทั้งหมด แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครู 319 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.40 ของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครูทั้งหมด

2. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ประธานกรรมการศึกษาและ เลขานุการกรรมการศึกษา 18 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 36 คน โดย สัมภาษณ์ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ซึ่งมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ ดังนี้

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลแสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา วิเคราะห์โดยการกำหนดค่าน้ำหนักให้กับระดับของความคิดเห็น และความคาดหวัง เป็นคะแนนดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง

ปฏิบัติมาก	เท่ากับ	2
ปฏิบัติน้อย	เท่ากับ	1
ไม่ปฏิบัติ	เท่ากับ	0

ความคาดหวัง

ควรปฏิบัติมาก	เท่ากับ	2
ควรปฏิบัติน้อย	เท่ากับ	1
ไม่ควรปฏิบัติ	เท่ากับ	0

แล้วหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อประโยชน์ในการแปลความหมายข้อมูล จึงได้กำหนดช่วงของคะแนนค่าเฉลี่ยให้มีความหมายดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง

1.51 - 2.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
0.51 - 1.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
0.00 - 0.50	หมายถึง	ไม่มีการปฏิบัติ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวัง

1.51 - 2.00	หมายถึง	ควรปฏิบัติมาก
0.51 - 1.50	หมายถึง	ควรปฏิบัติน้อย
0.00 - 0.50	หมายถึง	ไม่ควรปฏิบัติ

ในการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตรในการ
คำนวณ ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ใช้สูตร¹

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ \bar{x} = ค่าเฉลี่ย

$\sum fx$ = ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด

2. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d.) ใช้สูตร²

$$s.d. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

เมื่อ s.d. = ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum fx$ = ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่

$\sum fx^2$ = ผลบวกของผลคูณระหว่างคะแนนยกกำลังสองกับความถี่

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด

¹ ประคอง กรรณสูต, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 94.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 96.

ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 3 ด้านคือ ด้านให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียน ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ด้านแสวงหาความช่วยเหลือและความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงาน และส่วนราชการเพื่อพัฒนาโรงเรียน และด้านเสนอแนะและประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการ เพื่อให้โรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการและการพัฒนาท้องถิ่น โดยการทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับ .01 ($\alpha = .01$) ใช้สูตร¹

$$t = \frac{\Sigma D}{\sqrt{\frac{N \Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}{N - 1}}}$$

เมื่อ D แทนความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
N แทนจำนวนคู่

ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนกับความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 3 ด้าน และเปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนกับความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 3 ด้านดังกล่าวแล้ว โดยการทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับ .01 ($\alpha = .01$) ใช้สูตร²

¹ ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, สถิติวิทยาทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2. (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2522), หน้า 220.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 215.

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{N_1} + \frac{s_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ \bar{x}_1	แทน ค่าเฉลี่ยคะแนนของระดับความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน
\bar{x}_2	แทน ค่าเฉลี่ยคะแนนของระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครู
s_1	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน
s_2	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครู
N_1	แทน จำนวนข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน
N_2	แทน จำนวนข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครู

แบบสัมภาษณ์

ทั้งตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นการสนับสนุนให้การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน ประถมศึกษา ส่วนที่เป็นแบบตรวจสอบรายการนำเสนอในรูปแบบของค่าความถี่และร้อยละ ส่วนที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดเสนอโดยนำมาจัดหมวดหมู่ แล้วเรียงลำดับจากค่าความถี่มากไปหาน้อย